

LBRIS

We know
books

Eliza Roha

**NĂVALNIC, APELE
CURGÂND**

Roman

Hoffman

SUMAR

Prefață de Eugenia Duță /p.5
Năvalnic apele curgând /p.15
Eliza Roha - Bio-bibliografie /p.175
Extrase critice /p.218

NĂVALNIC, APELE CURGÂND

Vreo două zile, o ploică mărunță și rece se fandosi, în scurte reprize, aburind asfaltul, abia umezind pământul setos, înfierbântat de insuportabila căldură a verii prelungite, de necrezut, până înspre mijlocul lui noiembrie, oarecum trezind din năuceală cetăținii prostiți de alergături, de imposibila circulație rutieră, ce părea că nu servește interesul cetățeanului de rând, plătitor de taxe și impozite, mai ales de numeroase amenzi, ci, că l-ar dușmăni cumplit, asumându-și rolul malefic de a micșora zilele omului în beneficiul și spre slava conducerii administrative ori politice, tot un drac, ce scosese coarne diavolești, vasăzică aceeași mânărie cu altă pălărie. Proști noi că am ieșit în stradă să-l dăm jos pe „Priceputu”, au năvălit alții și mai pricepuți doar în rele.

Apoi, a treia zi, încă de dimineață, se revărsă din clopotul cerului, rapid, în ritm susținut, ca dintr-o strecurătoare celestă cu ochiuri largi, o bogăție de stropi mari, spectaculoși, sclipitori și zornăitori, de ploaie adevărată. Spală atmosfera de praf și funingine, de mirosuri grele, de apăsarea neverosimilei canicule și mintea îmbâcsită a locuitorilor de sloganele trompetelor oficiale, cică ale posturilor inde-

pendente tv. Potopul încetă înspre seară, eliberat de nori, cerul își înprospătă culorile apusului, de la galben-auriu la portocaliu-sângeriu, pierzându-se, pe negândite, în tainicul vioriu nocturn. Dar cine să aibă altă treabă decât să-și încarce privirile și sufletul cu asemenea minunății?! În sfârșit, se răcori... Respirau în voie pământuri, pavele, asfalturi, case, blocuri, acoperișuri, luciuri de apă, plante, pomi cu frunzișul ars de soare, vietăți de toate felurile și, mai ales, oamenii, dornici de supraviețuire. Ferestrele deschise păreau guri neșățioase, gata să inspire aerul purificat și rece al serii. Natura parcă își revenise, pășise în ciclul normalității.

Care normalitate?, își zise Mișu Veștemeanu despletind gânduri amare în tovărășia paharului cu tărie. Că norii grei ai pericolelor de tot felul își ițeau gălăgioși tentacule prelungite perfid, sugrumând buna dispoziție și echilibrul cu alte și alte știri apocaliptice. Clar, în acest colț de lume, nu aveai voie să te liniștești, să tânjești la aspirații înalte...

Filozofia lui de viață, mai neagră decât catranul. Continuă sub comanda aceluiași diapazon. Vasăzică, trăitorii de pe o zi pe alta, fără visuri și nobile deziderate, adică majoritarii, trebuia ținută într-o continuă incertitudine și amenințări ca să nu perceapă dezastrul pus la cale ori să ridice pretenții autentic democratice. Nu, bocancului estic de pe grumaz i se alăturară bocancii occidentali. Și ca lucrurile să fie clare, în sudul orașului, urgent au fost date în funcțiune niște coșuri obraznice, aproape străpungând cerul și emanând, noapte de noapte, nori toxici, îngrețoșând aerul cu mirosuri pestilențiale. Se zvonise că în cuptoarele respective se ardeau deșeuri importate din țările puternic dezvoltate economic și democratic, de către firme dubioase, angrenate în mafia generalizată, cu acordul tacit al serviciului ecologic

și al celor răspunzători de binele țării. Românii, musai să înțelegă „micul sacrificiu” făcut pentru binele general-european, obiectiv gândind, răul de la unii trebuia deversat la alții, altfel cum? În schimb, ei ne primeau șomerii la cules șparanghel și căpșuni, la spălat nebunii și bătrânii neputincioși, mă rog și alte munci de același nivel, ba chiar ne scuteau de bogățiile solului și ale subsolului, luând asupra lor exploatarea acestora, fără a ne da ceva în schimb. Ba da, contra cost, deșeurile rezultate și, de la exploatările subterane, cutremure de pământ ce năruiau satele. E adevărat, aspirau cu sârg și marile valori intelectuale, plătindu-le la jumătate decât pe ale lor. Și ce atâtea mofturi? Ia, colo, o bagatelă, cine să aibă timp de asemenea nimicuri, cei din vârful statului aveau alte treburi, alte preocupări, de rang nobiliar, cum ar fi tenisul, golful, schiatul, plimbări prin străinătăți faimoase și locuiau în zone rezidențiale, unde nu ajungea năpasta, să mai termine micimani ăștia, să se descurce între ei, ehei, „alte priorități” sunt la ordinea zilei, cam așa suna comanda. Doar nu au pretenția să trăiască la infinit, să mănânce pensia statului și nici tupeul de a le colporta și răstălmăci hotărârile?! Ce-i doare pe flămânzii ăștia de Delta Dunării, de păduri, de agricultură, de industrie, de atâtea altele?!

Oarecum confuz, cu puseuri de luciditate, astfel continua să reflecteze, nemulțumit, dezmeticit din plasa entuziastă a iubirii, în tovărășia paharului cu tărie, că doar în discreția și bunăvoința lui mai avea încredere Mihai Veștemeanu, zis Mișu, până nu de mult băiat bun, de treabă, folositor societății, acum vai de el. Îndrăznise unul să-i zică odată, „Măi, Mișule, ți s-a întunecat rău de tot vederea, binele nu-l observi? Numai tu, câte vile și viloaie ai construit, pe ce bani? Avem libertate să mergem oriunde, mai vedem

și noi lumea. De pildă băieții tăi, mari și tari în străinătate... Dacă ne duce mintea și ne ajută norocul putem să punem de o afacere, să ne împlinim un vis, o dorință. Să înjurăm în voie ce nu ne convine, ar fi o chestie și asta..., nu te mai bagă la zdup... Nu-ți mai freacă ridichea la partid, la sindicat, la... Ai uitat? Una se vorbea în familie, alta dincolo de pragul ușii. Da' ce-mi bat gura cu tine, generația noastră are suflet schilodit, dedublat, de unde curaj, singuri ne cenzurăm avântul, a devenit reflex... N-am învățat la timp să zburăm, acum e târziu... Oricum, te poți plânge că o duci mai greu decât înainte? Visai la vilă ori la confortul de acum? Hai, mă, fii sincer!..." Degeaba. De când îl părăsise Adina, în mintea și simțirea lui totul căpătase o nuanță cenușie, nu mai avea capacitatea de a vedea și binele. Nu reușea să se ridice deasupra timpurilor traversate, deși nu o dată făcuse un periplu prin viața sa ca să înțeleagă de unde atâta negru în fața ochilor.

Parcă avusese o pânză pe ochi de se lăsase ademenit de Manea, înainte de '90 inginer șef când de sector, când diriginte de lucrări, să intre cu el în combinație după marea răsturnare, să pună de o firmă de construcții, să ia asupra-și responsabilitățile. Cât lucraseră împreună pe șantierul patriei, Manea fusese șeful și el subalternul, adică subinginerul școlit teoretic la seral de către universitari și la facultatea teameinică a practicii, la zi, de către meșteri. De la cincisprezece ani bătuse cu pasul și trudise în mai toate sectoarele, învățase mai toate meseriile exersate în construcții de orice fel, de la drumuri și poduri, la apeducte, hidrocentrale, obiective industriale, ori case și cvartale de blocuri. Prezențele eșecuri, datorate indolenței și superficialității lui Manea, începuseră să se adune, iar el avea să scoată din foc toate

castanele. În orice construcție, treburile se mărunțiseră, așa hotărâse Manea, să fie în pas cu noua metodologie. O firmă se ocupa de fundație, alta de acoperiș, alta de ziduri, alta de planșeele dintre etaje, fără vreo legătură între ele. Și, uite, trăsnaie. Patronul firmei angajate pentru planșee, un escroc notoriu, habar nu avea de meserie - că oricine putea obține aprobare pentru un s.r.l., chiar nepriceput în domeniul respectiv, asta venind în siajul post comunist al școlii de partid și de conducere -, între timp, lichidase firma. Se făcuse nevăzut în străinătate cu punga doldora de bani. Îi țepuise pe mulți. Tavanele începuseră să se desprindă, să cadă în bucăți la blocuri nou-nouțe. Pe de altă parte, apăruseră zig-zaguri de suprafață, superficiale, la furnalul de abia dat în funcțiune. Dacă se adânceau? Manea lipsise de la recepție, de fiecare dată scornea un motiv și, presat de timp și situație, semnase el, recunoștea, și ademenit de privirile admirative, parșive ale Adinei. Acum pricepea... Ce să caute Adina, o puștancă amețită de atenția ce i se acorda, între greii firmei? O lua Manea după el, ba o uita pe la diferite activități sau o trimitea înainte, chipurile, să se ocupe de protocol. Manea îi șușotise despre ghinioanele fetei, îi sucise capul un coleg de clasă, se îndrăgostise de el, acesta, ocupat, chipurile, cu învățatul, o părăsise, apoi, ca un făcut, în ultimul an de liceu i-a murit tatăl, vechi prieten de familie, într-un accident. Deprimată, a abandonat școala în trimestrul de dinaintea bacalaureatului. Nu putea să nu-i dea copilei o pâine, trebuia să o ajute să-și recapete încrederea în propriile-i forțe, în ea, ca persoană. Măi, Mișule, fata asta se uită la tine ca la un Dumnezeu, mă asta s-a îndrăgostit de tine, Hai, fii serios, am băieții mai mari ca ea, mă cunoști că m-aș ține de prostii? Nu, nu în sensul ăsta, copila te divinizează, doar te

avertizez, să nu ajungem la supărări și situații delicate. Fără să vrea, când fata apărea în preajma lui, făcea pe cocoșul, pe asta a mizat și Manea când a aranjat lucrurile astfel încât să cadă de fraier și să semneze actele, parcă nu-i mai funcționase rațiunea, doar era la curent cu mânăriile ce se făcuseră. Adică, rabat de la calitatea cimentului și multe altele, totul pentru un câștig oneros. După ei, potopul... Numai că asta acum se putea revărsa peste el. Și nu de el i-ar fi păsat, ci de băiat. Ce viitor îi pregătea mezinului de care frații mai mari nu păreau interesați? Începea să se trezească la realitate. Trebuia să revadă contractele, nu mai știa exact anul în care expira garanția respectivelor obiective.

Adina... Adevărul este că Adina i-a oferit neînchipuita fericire, valul l-a luat pe negândite, o iubire pe care nu o bănuise i se strecurase în suflet, îi frisonase toate fibrele ființei, îl ridicase în cerurile nebuniei, mda, el de aproape cincizeci de ani, fata de nici douăzeci, abia acum înțelegea cu adevărat farmecul atemporal numit feminitate, diferența de vârstă dispărea sau poate chiar aceasta oferea deliciale atractivității. După un an de relație, tânăra i-a găngurit, iubi, cred că am rămas însărcinată, sunt disperată, ce mă fac?... Ce să gândească și cum să o piardă pe Adina? Fata devenise pentru el motivul existențial, cea mai importantă persoană. Pe ea, adică pe soție, pe cei doi fii ai lor, deși încă făceau parte din viața lui, îi scăpase din cătare, iubirea pentru ei se disipase, nu-l mai impresionau cu nimic. Deveniseră un fel de mobilier vechi, cu care se obișnuise și atâta tot. Nu a realizat când băieții au tuit-o în străinătate, deși fusese prezent la mica petrecere familială de dinaintea plecării și îi condusesese

la aeroport, pe unul pentru cursa ce viza direct Londra, pe celălalt pentru Canada, via Amsterdam.

Orice i-ar fi făcut Adina, rămânea pentru el steaua la care se închina. Prea i se dăruise, îi oferise stări de fericire la care nu visase, i se lipise de trup și de suflet cu toată forța tinereții ei, de parcă altceva nu mai exista. Îl însoțea oriunde situația permitea, unica preocupare devenise el. El, bărbatul unei singure femei, familist convins, devotat copiilor și consoartei, se repliase total pe o altă coordonată sentimentală, cine ar fi bănuț cum de se întorsese cu spatele la căsnicia exemplară, solidă, până când a întâlnit-o pe Adina... Un entuziasm nebunesc l-a cuprins când a luat în brațe bebelușul născut de Adina, îi semăna leit lui, Doamne, merit acest cadou de la viață, simțea că plesnește de bucurie, de o împlinire la care nu visase... Plutea într-o mare de iubire. A divorțat fără să clipească, fără să-și aducă vreun reproș, nimic nu mai conta în priceperea lui, nimic în afară de iubirea pentru tânăra care-l făcuse din nou tată. Orice s-ar fi întâmplat după, îi mulțumea lui Dumnezeu pentru iubirea matură, asumată ce-i fericise anii deplinei profunzimi a bărbăției. Câți aveau șansa unei asemenea trăiri? Merita orice sacrificiu, orice plată, restul nu mai conta..., nici măcar nu dorea să-și amintească de viața de dinainte, de fosta, de băieții pribegiți pe aiurea.

După primii trei ani de căsnicie, simțise o pală rece traversând căldura căminului conjugal. Adina, copila nespuse de iubitoare, nu chiar naivă, la ce i-ar fi folosit lui o femeie naivă și nepricepută, se maturiza și arunca priviri în jur și înspre viitor. Focul iubirii pălea vizibil. Începea să-l vadă așa cum era în realitate, procesele chimice ale hormonilor nu mai funcționau ca până atunci. Ușor trecut, înco-

voiat de truda înspăimântătoare a zecilor de ani, de problemele profesionale, de nemernicia lui Manea care scotea mereu castane din foc cu palmele lui, Mișu ostenise, poate îl ostenise și năvalnica iubire, și grijile începutului de căsnicie, pretențiile ei... Alături de fosta s-ar fi liniștit, băieții își luaseră zborul, erau pe cont propriu, ar fi venit vremea unui trai potolit, de dinaintea bătrâneții. Mișu nu avea puterea nici măcar să sufere ori să se supere, suporta hachițele Adinei cu îngăduință, răspundea anemic la intensitatea provocărilor ei energice, declanșate din senin. Începuse a-și găsi alinarea în alcool. Procesul de schimbare a tinerei femei dură câțiva ani, îndepărtarea de el și de copil se producea la vedere, și, la împlinirea a zece anișori ai băiețelului lor, îl anunță direct, ți-am dăruit doisprezece ani din floarea vârstei mele, să zici mersi, acum e cazul să-mi iau zborul, să-mi văd de propria-mi viață. Viața ta e și viața mea, a încercat Mișu să o îmbuneze, Hai, mă lași cu vrăjelile, am crescut mare și gândesc cu mintea mea, gata, îmi ajunge. Au urmat discuții, rugăminți, Mișu, disperat, s-a umilit, Trec cu vederea orice, ai libertate deplină, dar seara să te întorci acasă la copil, nu te grăbi, cum să ne părăsești, cui să ne lași? Iubito, trebuie să trecem și acest prag, te înțeleg, timpul va vindeca orice rană. Poate rănilile tale, îi răspunse Adina categoric, eu îmi fac viitorul alături de altcineva, de vârsta mea, nu pot să mă îngrop odată cu tine, pricepe, măi, trăitorule, în egoismul tău feroce, n-ai luat în calcul esențialul. Care?..., întrebă timid. Văd că ai pierdut simțul realității, ai uitat cum ne-am căsătorit? Că dacă erai om, așa cum a fost Manea cu mine, nu mă lăsa-i grea, te îngrijeai de viitorul meu, Oprește-te, ce legătură are Manea? Cum ce legătură? Nu prin el m-ai cunoscut? De la început mi-a spus, relația noastră nu are viitor, simt deja

povara anilor, sunt însurat, am copii, dar îți dau o slujbă, te ajut să-ți iei bacalaureatul, te voi ține la facultate, să te ridici pe picioarele tale, și apoi să-ți alegi pe cineva potrivit. Acum ne este bine, dar va veni o vreme când vârsta ne va despărți. Hai să punem punct înainte de dezastru. Mișu simți că în jurul său totul se leagănă, Manea?!! Un vuiet lugubru i se înfășură în cap, apoi se instalează un zumzet difuz. Nu mai avea glas, nu mai avea replică, suporta tornada de vorbe, vorbe ce îi loveau neiertător timpanele, tâmplele, ființa. Pe când, tu? Mi-ai furat, fără jenă, ani din viață, m-ai ținut la mantinelă, să culeg firimituri! Ca prin miracol, Mișu își recăpătă glasul. Nu mi-ai spus că vrei să urmezi o facultate, am muncit ca nebunul să-ți asigur, să vă asigur un trai îndestulat, aproape că am uitat de băieții ceilalți, totul pentru tine. Mă faci să râd, dragule, m-am deșteptat... Ce doreai, să depind de bunăvoința ta la nesfârșit, de banii tăi, fără o perspectivă, să rămân casnică, o păpușă vie la cheremul tău? Gata, mi-ajunge!! Uite, îți las copilul, nu te las singur, fac acest sacrificiu... Dar..., glăsui disperat Mișu, Niciun dar! Vindem tot, nu pot pleca săracă, tu ai să te descurci, ai o meserie, un statut, am hotărât. Dar..., Chiar nu pricepi? Voi avea un copil!!, aproape strigă Adina. Vreau să se nască acolo unde ne vom stabili, totul este aranjat. Ce credeai, că o să stau ca proasta? Dar... nu te-am înșelat, dacă am greșit cu ceva spune-mi, îndreptăm, încercă Mișu o stratagemă. Ai greșit de la început față de mine. Adina, te-am luat în căsătorie... Ți-am dat numele meu, ți-am pus viața mea la picioare. Mai bine nu mă luai, mă întrețineai, mă ajutai să-mi fac un viitor. Copil îmi trebuia mie, abia ieșită din adolescență?

Nu a fost chip să se înțeleagă cu ea. I-a făcut pe plac, a vândut apartamentul, în ultima perioadă locuind împreună

într-o garsonieră închiriată, apoi vila în construcție, doar, doar o îmbuna-o dovedindu-i cât o iubea și a determina-o să-și schimbe hotărârea. A fost în zadar, după o lună divorțul era declarat și Adina, cu buzunarele doldora de parale, își direcționează pașii și visurile înspre zorii altei existențe. Viitorul soț se afla deja acolo. Mișu nu a rezistat și a condus-o la aeroport împreună cu băiețelul. Copilul nu a plâns, nu a ripostat după cum sperase el, a stat mai tot timpul cu privirile în jos și capul plecat, l-a ținut strâns de mână să nu-l piardă și pe el. La întoarcere, spre casă, când au urcat în autoturism, l-a întrebat, și acum ce facem? Cu glasul sugrumat de emoție și durere, Mișu i-a răspuns, mergem la noua locuință, prudent, oprise din timp, pentru orice situație, un apartament de două camere într-un bloculeț abia dat în folosință, ridicat pe un teren aflat într-o zonă veche a Bucureștiului, de case una și una. Nici el și nici băiețelul nu ar fi suportat golul căscat de plecarea Adinei, o schimbare a mediului era obligatorie. Până în ultima clipă sperase că aceasta se va răzgândi.

În câteva săptămâni de la despărțire, Mișu albi de tot. Dorul de Adina îi reteză avântul vieții, atât i-ar mai fi cerut, doar să o vadă. Să facă absolut ce vrea, să se ducă la cine vrea, dar să se întoarcă acasă, măcar să o vadă. Ceva, ca o vrajă, ca o sete cumplită, imposibil de potolit, niște fire nevăzute continuau să îl țină legat de ea. Nu-și mai regăsea echilibrul, se aruncase cu fanatism în vârtejul muncii, în cazul său devenind o modalitate de sinucidere, o parte a minții se gândea numai la Adina, spera, spera că acolo nu-i va fi bine, că va interveni o problemă de nerezolvat și se va întoarce spășită acasă. I-ar fi crescut cu drag copilul făcut cu altul, i-ar fi iertat instantaneu momentul de rătăcire. Zilele